

Lange diertransporten: extra eisen fitheid onnodig

In opdracht van het ministerie van Economische Zaken is onderzoek gedaan naar specifieke problemen bij het bepalen van de geschiktheid van dieren voor lange transporten. Ook is gekeken of er voor deze transporten hogere eisen gesteld moeten worden aan de fitheid van de dieren.

Wijbrand Ouweltjes
Wageningen UR Livestock Research

Transport kan bij landbouwhuisdieren het welzijn ernstig schaden als niet aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. Daarom bevat Europese wetgeving eisen omtrent de uitvoering van veeuwagens, kennis en kunde van chauffeurs en andere betrokken personen, de omgang met dieren, stahoogte en beladingsgraad. Daarnaast zijn er voor transport langer dan 8 uur een aantal aanvullende eisen met betrekking tot verstrekken van water en voer en rustperiodes. Voor alle transporten geldt verder dat de dieren vooraf geschikt moeten zijn voor het transport dat ze te wachten staat (*'fit to travel'*). De vraag is wanneer een dier geschikt is voor een gepland transport. De wetgeving geeft hiervoor een aantal richtlijnen (*zie kader*). Hierop worden nog wel een aantal uitzonderingen gemaakt voor vervoer van zieke of gewonde dieren, maar in het algemeen kan worden gesteld dat dieren die niet gewond, verzwakt of ziek zijn, vervoerd kunnen worden. Er zijn handleidingen ontwikkeld om in te schatten of een dier geschikt is of niet. Het wordt algemeen aangenomen dat lang transport meer belastend is voor dieren dan kort transport, mede daarom zijn er aanvullende eisen omtrent vrachtwagens en trans-

porteurs voor transporten die langer dan 8 uur duren. Bij het bepalen van geschiktheid van dieren wordt geen onderscheid gemaakt, maar de vraag is of dat terecht is. Critici veronderstellen dat transport van hiervoor niet geschikte dieren een belangrijk probleem is bij met name lange transporten, en dat hogere eisen gesteld moeten worden aan de fitheid van dieren die een lang transport te wachten staat.

Geschikt voor lang transport?

In opdracht van het ministerie van EZ heeft Wageningen UR Livestock Research de vraag onderzocht of er specifieke problemen zijn bij het bepalen van geschiktheid van dieren voor lang transport en of er voor lang transport hogere eisen gesteld moeten worden aan de fitheid. Een aantal transporteurs heeft ons de gelegenheid geboden om waarnemingen te doen. Daarnaast hebben we ook informatie verkregen van collega-onderzoekers in andere Europese landen. Ten eerste is nagegaan of voldoende duidelijk is hoe de geschiktheid moet worden vastgesteld. Bij alle bestaande handleidingen is het uitgangspunt dat dieren geschikt zijn, tenzij ze tekenen van verzwakking of ziekte vertonen of gewond zijn. In die gevallen wordt aanbevolen om een dierenarts te raad-

plegen en de dieren zo nodig met extra aandacht te vervoeren. Bij lang transport moeten alle dieren verplicht vooraf worden gekeurd door een officiële dierenarts (in Nederland van de NVWA), maar bij ander transport wordt dit overgelaten aan de veehouder en de transporteur. Volgens zowel de NVWA als betrokken transporteurs is bij lang transport de beoordeling van de geschiktheid geen knelpunt.

Ten tweede is bij transporten binnen Nederland met vleesvarkens, uitstootzeugen, vleesstieren en uitstootmelkkoeien tijdens het opladen op de boerderij en uitladen bij het slachthuis de fitheid van de dieren beoordeeld. Deze was tijdens het transport niet wezenlijk veranderd. Op de fitheid van de vleesvarkens en de vleesstieren was nauwelijks iets aan te merken. Bij de melkkoeien kwamen slechte conditie, diarree en kreupelheid enkele keren voor. Ook bij de zeugen waren enkele dieren enigszins kreupel. Vergelijkbare ervaringen zijn opgedaan tijdens een bezoek aan een runderslachterij en een verzamelcentrum voor varkens. Geen van de dieren werd als ongeschikt beoordeeld door de officiële dierenarts. Wel bleek dat het transport van uitstootvee, ondanks de betrekkelijk korte afstanden, door de verzamel-slagen meer dan 10 uur kan duren. Door collega-onderzoekers in Europa zijn bij uitladen na lang transport slachtpaarden, vleesvarkens, runderen (zowel kalveren als vleeskalveren als drachtige vaarzen) en schapen beoordeeld (vijftig transporten per diersoort). Bij deze transporten kwamen slechts incidenteel gevallen voor van kreupelheid en gezondheidsproblemen. Voor andere lange transporten met varkens en runderen die door Duitse collega's van begin tot eind zijn gevolgd, werd geconcludeerd dat problemen met fitheid en verwondingen uitzonderlijk zijn als het transport wordt uitgevoerd volgens de wettelijke eisen.

Interpretatie bevindingen

Aanvankelijk was de gedachte dat er wellicht strengere eisen gesteld zouden moeten worden aan de fitheid van dieren die op lang transport gaan dan aan die van dieren die op kort transport gaan. In de praktijk worden echter de dieren waarbij getwijfeld kan wor-

LANGE AFSTANDEN

De pinken stappen de transportwagen in. Deze geconditioneerde wagen is speciaal gebouwd voor transport over lange afstanden.

Foto: Geesje Rotgers

den aan de fitheid nauwelijks aangeboden voor lang transport. Bovendien zijn de eisen aan vrachtwagens en vakbekwaamheid van personeel voor lang transport hoger. Reguliere slachtdieren zijn meestal jonge en gezonde dieren, waarbij verminderde fitheid een uitzondering is. Bij uitstootdieren is dit niet het geval, maar deze worden gewoonlijk niet naar verre bestemmingen vervoerd. Wel kan het transport van deze dieren door de meer complexe logistiek een aanzienlijke tijd in beslag nemen. Zeer jonge dieren, zoals kalveren en biggen, zijn weliswaar kwetsbaar, maar blijken, als tijdens het transport wordt voldaan aan de huidige wettelijke eisen, op een verantwoorde manier vervoerd te kunnen worden. Bovendien heeft bij deze dieren de afnemer er alle baat bij dat de dieren in goede staat worden afgeleverd. De gesteldheid van de dieren bij aankomst op de eindbestemming lijkt niet wezenlijk anders dan die bij laden wanneer het transport binnen de wettelijke kaders wordt uitgevoerd. Welzijnsproblemen bij lang transport worden waarschijnlijk vooral veroorzaakt door andere factoren dan onvoldoende geschiktheid van de dieren voor opladen.

Transporteisen naleven

Extra strenge eisen aan de fitheid van dieren om ze als geschikt voor lang transport aan te merken lijken niet nodig. Wel is van belang dat de bestaande wettelijke eisen voor diertransport worden nageleefd.

Wettelijke richtlijnen voor transport

Gewonde, zwakke en zieke dieren worden niet in staat geacht te worden vervoerd, met name in de volgende gevallen:

- Als de dieren niet in staat zijn zich op eigen kracht pijnloos te bewegen of zonder hulp te lopen.
- Als dieren ernstige open wonden of een prolaps vertonen.
- Als het drachtige dieren betreft waarvan de draagtijd reeds voor 90 procent of meer gevorderd is, of dieren die in de week ervoor geworpen hebben.
- Als het pasgeboren zoogdieren betreft waarvan de navel nog niet volledig geheeld is.
- Als het varkens jonger dan drie weken, lammeren jonger dan een week of kalveren jonger dan tien dagen betreft, tenzij zij over minder dan 100 km worden vervoerd.